

Månandens språkövning mars 2023

Varsågod!

Här kommer mars månads språkövning i svenska/ svenska som andraspråk för årskurs 4–6 till dig som valt att prenumerera på vårt nyhetsbrev.

Språkövningen består av tre utdrag ur den nya versionen av ZickZack 4 Läsrummet.

1. Texten Huset Lunabo i byn Rädslan (Ur textsamlingen)
2. Övningar till texten. (Ur övningsboken)
3. Förslag på hur du kan arbeta med texten i din klass. (Ur lärarhandledningen)

Mycket nöje och lycka till!

Önskar ZickZacks författare
och Sanoma Utbildning

PS Vill du veta mer om ZickZack, version 2? Lär mer på vår hemsida:

<https://www.sanomautbildning.se/sv/produkter/zickzack-4-6-version-2>

S

O

A

a n

m

Huset Lunabo i byn Rädslan

UR Röda spår | AV Katarina Genar

54 BERÄTTANDE TEXT

Sommarlovet har precis börjat, men för Samuels del är förväntningarna inte så höga. Hans bästa kompisar, Milo och Felix, har åkt iväg på segelsemester. Utan honom! Själv ska han och hans pappa tillbringa sommaren i ett gammalt hus som heter Lunabo. Utan internet! Huset ligger långt in i skogen, utanför byn Rädslan, vid en liten sjö.

På kvällen har Samuel svårt att sova. Axlarna är röda och svider. Han har varit i solen hela dagen. Han har packat ner en stor flaska solskyddsmedel men har alldeles glömt bort att smörja in sig.

Till slut sätter han sig upp i sängen. Det är varmt och kvavt i rummet. Han öppnar fönstret och känner den svala kvällsluften strömma in. Ett svagt månljus får sjön att blänka. Skogen är mörk och kompakt. En uggle hoar på avstånd.

Med ens märker han hur törstig han är. De åt pappas indiska gryta med salta nötter till lunch och nu känns munnen torr som sandpapper.

Golvet knarrar när han smyger förbi pappas rum men pappa verkar inte märka något. Samuel hör hur han snarkar.

I fönstret i matsalen ligger den lilla flugan död på fönsterkarmen. Samuel blir stående en stund. Han tittar på flugan och ångrar att han inte hjälpte den att komma ut. Nu är det för sent. Sedan tittar han på den stora klockan som har stannat. Det är något sorgligt över alltihop. Som om hela rummet andas ensamhet.

BERÄTTANDE TEXT 55

Så fortsätter han genom hallen och ut i köket. Vattnet får rinna en stund så att det blir riktigt kallt. Ändå smakar det annorlunda jämfört med hemma. Som jord.

Han ställer glaset på diskbänken och smyger tillbaka till sitt rum igen. Men i dörröppningen blir han stående blickstill och håller andan.

Det kan inte vara sant. Det måste vara inbillning!

Den svarta gungstolen. Den gungar långsamt av och an. Som om någon satt i den.

Ett svagt knirrande hörs.

Så avtar rörelsen långsamt och till slut står gungstolen alldeles still.

Jag måste ha råkat stöta till den när jag gick förbi förut, tänker Samuel. Eller var det kanske vinden som gjorde att den kom i rörelse?

Det fläktar i gardinen. Samuel stänger fönstret och tassar snabbt bort till sin säng.

Han drar täcket upp till hakan. Trots att han har stängt fönstret är rummet kyligt. Han kryper ihop under täcket. Kroppen känns tung och ögonlocken går inte att hålla uppe längre.

Men så plötsligt, någonstans i gränslandet mellan dröm och vakenhet, tycker han att han hör något. Till en början låter det mest som ett sus. Men när han har lyssnat en stund hör han att det är en röst. Det låter som om den kommer långt bortifrån och samtidigt hörs den alldeles nära. Som om någon viskar svagt rätt in i hans öra.

– Se mig, viskar rösten. *Snälla se mig.*

Det låter som ett litet barn.

Barnet låter ledset. Det tigger och ber om att han ska se.

Å, han vill vända sig om, han vill öppna ögonen och se, men han orkar inte. Ögonlocken är tunga, som om de vore av bly. Han sjunker djupare och djupare ner i sömnen.

[- - -]

Det är tidigt på morgonen. Pappa sover fortfarande. Samuel står framför den lilla spegeln i den tomma salen. Han spärrar upp ögonen och vrider ansiktet lite åt höger. Spegeln förvränger bilden så att han ser galen ut.

Han plockar fram mobiltelefonen ur fickan och tar ett foto snett från sidan. Fotot ska han skicka till Milo, så kanske han kommer ihåg hur kul de hade den där gången i Kristallsalongen på Liseberg. De var små då. Så det är inte säkert att han minns. Men om han minns Kristallsalongen kanske han också minns att Samuel faktiskt är hans vän. Och då kanske han fattar att han ska höra av sig!

Han tar flera foton innan han är nöjd. Det är svårt att titta in i spegeln och samtidigt hålla i telefonen.

Han stoppar ner telefonen i bakfickan igen men står kvar framför spegeln en stund till. Han petar upp kepsen lite grann. Över ena ögonbrynet har han ett tunt ärr. Det fick han när han var ett år och ramlade in i ett bordshörn. Han drar med ett finger över ärrret. Det syns knappt längre.

Då känner han plötsligt en kall fläkt mot nacken. Det är som om en vind drar in genom rummet. Men alla fönster och dörrar är stängda. Kylan kryper allt närmare. Han vill vända sig om och springa därifrån men han står som förstenad. Sedan hör han den lilla rösten. Det är samma röst som i drömmen. Först är det omöjligt att uppfatta något ord. Det låter bara som ett svagt sus. Men efter en stund lyckas han urskilja ett ord som upprepas flera gånger.

Ensam. Rösten säger att den är ensam.

Samuel står så nära spegeln att glaset blir immigt av hans andetag.

Rösten tystnar och allt blir stilla en stund. Men så hör han en liten viskning, alldeles intill sitt vänstra öra. Han får känslan av att barnet står på tå för att nå upp. Men det är bara hans egen bild som syns i spegeln.

– *Näckrosorna*, viskar rösten.

Sedan drar den kalla fläkten förbi. Rummet blir som vanligt igen och plötsligt är det pappas röst han hör.

– God morgon, snygging, står du här och speglar dig?

BERÄTTANDE TEXT 57

FÖRE LÄSNINGEN

Huset Lunabo i byn Rädslan

Ni ska få läsa ett utdrag ur en bok som heter "Röda spår". Den är skriven av Katarina Genar. Boken handlar om en pojke som heter Samuel. Den här sommaren ska han och hans pappa bo i ett gammalt hus som heter Lunabo. Huset ligger långt in i skogen, utanför byn Rädslan, vid en liten sjö.

A Vad tror du att "Röda spår" är för typ av bok? Vad får dig att tro det?

SÄM-
TALA**B**

Arbeta i par. Läs meningarna och diskutera frågorna. Jämför sedan med ett annat par.

Det är varmt och kvavt i rummet. Samuel öppnar fönstret och känner den svala kvällsluften strömma in. Ett svagt månljus får sjön att blänka. Skogen är mörk och kompakt. En uggle hoar på avstånd.

- Hur känns det när det är kvavt i ett rum?
- Hur känns det när sval kvällsluft strömmar in?
- Hur ser det ut när månljus får sjön att blänka?
- Hur ser det ut när skogen är mörk och kompakt?
- Hur låter det när en uggle hoar?

52 BERÄTTANDE TEXT

EFTER LÄSNINGEN

Medan Samuel rör sig genom huset ser, hör, känner och tänker på olika saker. Författaren har skickligt beskrivit det för att bygga upp stämningen i berättelsen.

Vad upplever Samuel på de olika platserna? Svara på frågorna.

1. Hur känner Samuel sig när han står framför fönstret i sitt rum på kvällen?

2. Hur låter det när han går förbi pappas rum?

3. Vad ser han när han går igenom matsalen?

4. Hur smakar vattnet som han dricker i köket?

5. Vad ser och hör han när han kommer tillbaka till sitt rum?

6. Vad tänker han på när han nästa morgon står framför spegeln?

7. Vad hör och känner han plötsligt?

BERÄTTANDE TEXT 53

EFTER LÄSNINGEN

Para ihop delarna så märker du hur spänningen steg för steg byggts upp.

1. Plötsligt känner Samuel
2. Det är som om
3. Han vill springa därifrån
4. Sedan hör han
5. Först låter rösten
6. Rösten säger
7. Glaset på spegeln
8. Så tystnar rösten
9. Han får känslan av
10. Men det är bara

- ☐ en vind drar in genom rummet.
- ☐ mest som ett sus.
- ☐ hans egen bild som syns i spegeln.
- ☐ en kall fläkt mot nacken.
- ☐ den lilla rösten.
- ☐ men står som förstenad.
- ☐ och allt blir stilla en stund.
- ☐ att den är ensam.
- ☐ att barnet står på tå för att nå upp.
- ☐ blir immigt av hans andetag.

SAM-
TALA

Arbeta i par. Bygg upp spänningen steg för steg genom att hitta på nya avslutningar.

1. Plötsligt känner jag ...	6. Rösten säger ...
2. Det är som om ...	7. Glaset på spegeln ...
3. Jag vill springa därifrån ...	8. Så tystnar rösten ...
4. Sedan hör jag ...	9. Jag får känslan av ...
5. Först låter det ...	10. Men det är bara ...

EFTER LÄSNINGEN

F Det Samuel gör skapar också spänning. Skriv verben i meningarna.

smyger håller kryper ihop står
tassar drar upp spärrar upp

1. Samuel _____ förbi dörren.
2. Samuel _____ alldeles stilla.
3. Samuel _____ andan.
4. Samuel _____ bort till sängen.
5. Samuel _____ täcket.
6. Samuel _____ i sängen.
7. Samuel _____ ögonen.

G Även det som händer hjälper till att skapa spänning. Skriv verben i meningarna.

1. Golvet _____ när han smyger förbi.
2. Den svarta gungstolen _____.
3. Det _____ i gardinen.
4. Spegeln _____ bilden av hans ansikte.
5. Vinden _____ genom rummet.
6. Kylan _____ allt närmare.
7. Rösten _____ och allt blir stilla.

knarrar

tystnar

knirrar

fläktar

drar in

förvränger

kryper

Sådana här ord
hjälper läsaren att
visualisera innehållet.

BERÄTTANDE TEXT 55

FÖRE LÄSNINGEN Förförståelse

Huset Lunabo i byn Rädslan

Ur *Röda spår* av Katarina Genar

Syfte med undervisningen

Att ge eleverna den förförståelse de behöver för att kunna läsa och förstå texten.

Arbeta tillsammans (skapa förförståelse)

Skriv berättelsens rubrik på tavlan.

- Vad kan Lunabo betyda? (Luna betyder måne på italienska.)
- Varför döper man ett hus till Lunabo, tror ni? (Man kanske är från Italien, gillar Italien/månen, arbetar som astronom ...)
- Varför har författaren valt att kalla byn, där handlingen utspelar sig, för Rädslan, tror ni? (För att skapa mystik, bygga upp förväntningar ...)
- Finns det en by i Sverige med det namnet? (Nej.)

Läs meningarna i uppgift B högt och med inlevelse för eleverna.

Arbeta enskilt eller i par (uppgift A–B i övningsboken)

Eleverna förutspår vad det är för typ av berättelse de ska få läsa (A) och samtalar om några inledande meningar (B). Sammanfatta tillsammans.

I det här kapitlet tas följande upp:

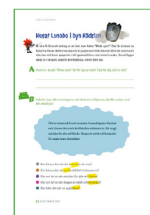
Läsförståelse: Fokus ligger på läsförståelsestrategin *Visualisera*. Hur en författare gestaltar vad huvudpersonen ser, hör, känner och tänker.

Språkliga drag: Hur en författare gör för att steg för steg bygga upp stämningen.

Ord och begrepp: Hur val av verb kan förstärka stämningen i en berättelse.

Till kapitlet finns övningar i Bingel. Där tränas på ett varierat sätt meningsbyggnad, språkliga drag (grammatik), språkriktighet, ord och begrepp eller stavning. När vi har valt ut vad som ska tränas i de olika kapitlen har vi beaktat sva-perspektivet.

bingel

Övningsboken sid. 52

UNDER LÄSNINGEN Innehåll

Syfte med undervisningen

Att ge alla elever möjlighet att tillägna sig innehållet i texten.

Att modellera användandet av olika läsförståelsestrategier för att visa hur man på så sätt kan tillägna sig innehållet i texten på djupet. I det här kapitlet med fokus på strategin *Visualisera*.

Introducera texten

Texten är ett utdrag ur boken "Röda spår" av Katarina Genar. Boken handlar om en pojke som heter Samuel. Den här sommaren ska han och hans pappa bo i ett gammalt hus som heter Lunabo. Huset ligger långt in i skogen, utanför byn Rädslan, vid en liten sjö.

När berättelsen börjar är det kväll. Samuel har varit ute i solen hela dagen och även badat i sjön. Han har skickat en bild på huset till sin kompis Milo, som är ute och seglar, men han har ännu inte fått något svar. Vilket är lite konstigt!

Läs tillsammans (innehåll)

Läs texten och stanna upp vid ord och begrepp som kan behöva förtydligas. På nästa sida finns exempel på hur du kan modellera olika läsförståelsestrategier. Fokusera den här gången på strategin *Visualisera*. Beroende på elevernas förkunskaper och kunskaper i svenska kan olika många ord behöva förklaras.

Ställ frågor**Förutspå****Gör kopplingar****Visualisera****Förtydliga****Leta ledtrådar****Sammanfatta****Granska och värdera****Ord och begrepp som kan behöva förklaras**

torr som sandpapper	en gungstol	Kristallsalongen	uppfatta
verkar inte märka	inbillning	Liseberg	urskilja
en fönsterkarm	ett sus	ett ögonbryn	upprepa
andas ensamhet	i gränslandet	ett ärr	immig
smakar som jord	mellan dröm och vakenhet	en fläkt	en viskning
en dörröppning	långt bortifrån	en nacke	nå upp
blickstillä	alldeles nära	kyla	en näckros
hålla andan	tigga och be	förstenad	dra förbi

Läs hela texten högt för eleverna. Använd gester, kroppsspråk, miner och röstläge för att skapa stämning och stötta förståelsen.

Låt sedan eleverna läsa texten högt för varandra i par och under tiden skriva upp/markera hur Samuel rör sig i huset, på vilka platser han är. Sammanfatta tillsammans.

Exempel

På kvällen:

I sovrummet: I sängen och vid fönstret

I trappan: Utanför pappas sovrum

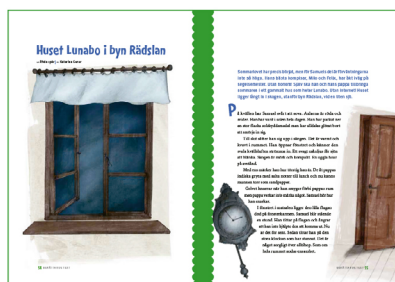
I salen: Vid fönstret och vid klockan

I köket: Vid diskbänken

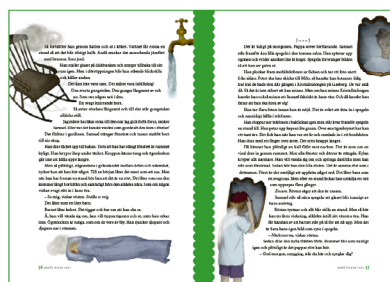
I sovrummet: I dörröppningen, vid fönstret och i sängen

Nästa dag:

I salen: Vid spegeln

Textsamlingen sid. 54–55

Textsamlingen sid. 56–57

Be slutligen eleverna markera/visa på vilka två ställen i texten som stämningen förändras, från lugn och ro till obchag och oro.

Tips!

Boken, som utdragen är ifrån, är utmärkt att använda som högläsningssbok och/eller att träna högläsning med. Den har korta meningar och ett fint flyt. Språket är enkelt och innehållet väldigt fint gestaltat.

EFTER LÄSNINGEN Läsförståelse, språk och ord

Syfte med undervisningen

Att ge eleverna möjlighet att använda/praktisera olika läsförståelsestrategier för att tillägna sig innehållet i texten på djupet. I det här kapitlet får de fokusera på strategin *Visualisera*.

Arbeta tillsammans (läsförståelse + språkliga drag + ord och begrepp)**Visualisera**

Läs delar av texten högt en gång till. Läs sakta och be eleverna tänka på vilket sinne författaren försöker få dem att använda. Låt dem visa genom att peka på sina ögon (syn), sina öron (hörsel), sin mun (smak), sin näsa (lukt), sina armar (känsl) eller sitt huvud (tankar).

Bygga upp stämning

Visa illustrationerna på bilaga 14. Diskutera vad som hände vid de olika tillfällena, hur det blev mer och mer spännande.

Verb

Låt eleverna visa/dramatisera hur det ser ut när de *smyger, tassar, kryper ihop, står som förstenad, spärrar upp ögonen, håller andan* ... Diskutera vad verben gör för stämningen i berättelsen.

Bilaga 14

Arbeta enskilt eller i par (uppgift C–G i övningsboken)

C: Eleverna uppmärksammas på hur författaren har skrivit för att läsaren ska kunna se, höra, känna och tänka som huvudpersonen.

D–E: Eleverna parar ihop olika delar av meningar för att se hur spänningen har byggts upp. De tränar sedan på att göra likadant i en muntlig övning.

F–G: Eleverna skriver verb i luckmeningar för att bli medvetna om hur valet av verb påverkar textens stämning.

Övningsboken sid. 53–55

Sammanfatta

Diskutera:

- Vem tror ni att rösten tillhör?
- Vad vill den?
- Varför vill den tala med Samuel?

Tema 3

Huset Lunabo i byn Rädslan

